

نجات قوچ‌های
مارکوپولو
با شکار قانونی

مکاتبه رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با ۱۰ نهاد بین‌المللی محیط‌زیستی

جنگ، تهدید ثبات و سلامت فرامرزی

سازمان حفاظت محیط‌زیست یک هفته بعد از آتش‌سوزی، بیانه‌ای در مورد خسارت‌های وارد شده صادر کرد و روز گذشته هم خبر آمد که «شینا انصاری»، ریاست این سازمان، طی مکاتبه با ۱۰ نهاد بین‌المللی محیط‌زیستی با اشاره به تجاوز نظامی اخیر رژیم صهیونیستی به خاک ایران، نسبت به پیامدهای محیط‌زیستی شدید و گسترده این اقدام غیرقانونی هشدار داده است.

پس از سال‌ها فیلم اجتماعی اکتای براهنی موافقان و مخالفان را به بحث کشاند

جنجال پسا جنگی پیرپسر

■ هیچ‌کس قدیس نیست ■ پدر را ول کن؛ پسر را بچسب

■ پدرکشی: روایت‌رهایی، خشونت و بازآفرینی خویشتن

مکاتبه رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با ۱۰ نهاد بین‌المللی محیط‌زیستی

جنگ، تهدید ثبات و سلامت فرامرزی

-

-

-

ایپام |ا بیش از چهل روز از جنگ اسرائیل علیه ایران می‌گذرد. بیش از هزار نفر کشته شده‌اند و در کنار آن تخریب گسترده شهرها و مناطق تحت حفاظت سازمان حفاظت محیط‌زیست در این دوران، یکی از آسیب‌های جدی برجای‌مانده است. سازمان حفاظت محیط‌زیست یک هفته بعد از آتش‌بس، بیانیه‌ای در مورد خسارت‌های واردشده صادر کرد و روز گذشته هم خبر آمد که «شینا انصاری»، ریاست این سازمان، طی مکاتبه با ۱۰ نهاد بین‌المللی محیط‌زیستی با اشاره به تجاوز نظامی اخیر رژیم صهیونیستی به خاک ایران، نسبت به پیامدهای محیط‌زیستی شدید و گسترده این اقدام غیرقانونی هشدار داده است.

اهداف نظامی خود را با به‌خطرانداختن سلامت سیاره و بشریت دنبال کند و مسئولیت پیشگیری از آسیب محیط‌زیستی در زمان جنگ، تعهد مشترک بین‌المللی است.

در پایان، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست ضمن تأکید بر پابیندی جمهوری اسلامی ایران به همکاری‌های چندجانبه و اصول حقوق بین‌الملل، تصریح کرد: ایران حق حاکمیتی خود را برای دفاع از مردم، سرزمین و محیط‌زیست خود محفوظ می‌داند.

این مکاتبات درحالی‌است که یک هفته پس از آتش‌بس، بیانیه‌ای از سوی سازمان حفاظت محیط‌زیست منتشر و در آن خسارت گسترده به ۱۳ منطقه تحت حفاظت سازمان در استان‌های فارس، ایلام، کرمانشاه، اصفهان، خوزستان، همدان، لرستان، کهگیلویه‌وبویر‌احمد و گیلان اعلام شد. براساس بیانیه، در جریان این حملات اسرائیل به ایران، یک پاسگاه محیطباتی تخریب و چند ساختمان دیگر نیز آسیب دیده‌اند. همچنین، حدود ۹ هزار هکتار از جنگل‌ها و مراتع حفاظت‌شده کشور در اثر اصابت بقیای پرتابه‌های جنگی دچار حریق شده و به‌شدت تخریب شده‌اند. این مناطق که از لحاظ تنوع‌زیستی اهمیت بالایی دارند، در پی این آتش‌سوزی‌ها، شاهد نابودی پوشش گیاهی، خسارت به خاک و تلف‌شدن گونه‌های جانوری بوده‌اند.

پس از آن معاونت محیط‌زیست انسانی سازمان حفاظت

محیط‌زیست هم آماری از تبعات جنگ دوازده‌روزه منتشر کرد. براساس این آمار، حملات موشکی به انبارهای نفتی «ری» و «کن» منجر به ازبین‌رفتن حدود ۱۹.۵ میلیون لیتر سوخت شد؛ به‌دنبال آن، ۴۷ هزار تُن گاز گلخانه‌ای و بیش از ۵۷۸ هزار و ۸۲۱ کیلوگرم آلاینده هوا وارد جو تهران شده که کیفیت هوا را به‌شدت کاهش داد.

آمار دیگر مربوط به آوارها و نخاله‌های به‌جامانده از جنگ بود. طبق این اعلام، در جریان حملات اخیر، تنها در تهران حدود ۱۵۰ هزار تُن نخاله و آوار جنگی تولید شده که زیان مستقیم آن بالغ‌بر ۷۵۰ میلیارد تومان برآورد می‌شود. همچنین، هزینه پاکسازی و دفع ایمن پسماندهای صنعتی، الکترونیکی و نظامی در پایتخت به حدود ۳۰۰ میلیارد تومان رسیده است. این معاونت با اعلام اینکه در سایر نقاط کشور نیز خسارات قابل‌توجهی ثبت شده است، یادآور شده: «در شهرستان کنگان، آسیب به پالایشگاه فاز ۱۴ پارس‌جنوبی موجب سوختن ۵.۵ میلیون مترمکعب گاز و انتشار بیش از ۱۲ هزار تُن گاز گلخانه‌ای و ۴۲۷ هزار کیلوگرم آلاینده در هوا شده، این آلودگی‌ها منجر به افزایش ذرات معلق، کربن سیاه و اکسیدهای نیتروژن شده و کیفیت هوا را در چند استان به سطح هشدار رسانده است.»

بولتن دانشمندان اتمی هم در گزارشی در هفتم جولای به تبعات محیط‌زیستی این جنگ در ایران پرداخت. این

مقاله با عنوان «جنگ ۱۲روزه: آسیب‌های محیط‌زیستی برای دهها در ایران» توسط «جسیکا مک‌کنزی» و «سارا گودرزی» نوشته شد و در آن عنوان شده که حتی یک جنگ کوتاه‌مدت ۱۲روزه توانایی برجا گذاشتن پیامدهایی درازمدت، پیچیده و گاه پنهان را دارد و پرداختن به الگوهای انتشار، آلودگی و آسیب محیط‌زیستی جنگ، کلید جبران خسارت‌ها پس از درگیری و پیشگیری از تکرار آنها در آینده است و همان‌طورکه این پژوهشگران می‌گویند: «هرکسی که به محیط‌زیست اهمیت می‌دهد،

باید به صلح نیز اهمیت دهد»

براساس آن، پیامدهای محیط‌زیستی عمیق جنگ اسرائیل علیه ایران ممکن است تا دهها ادامه داشته باشد؛ چراکه حملات گسترده به زیرساخت‌های انرژی، پالایشگاه‌ها و تأسیسات هسته‌ای، موجب انتشار آلودگی‌های سمی، تخریب منابع آب و خطر نشت رادیواکتیو شده است. این آثار بلندمدت، نه‌تنها سلامت عمومی را تهدید می‌کند، بلکه بازاری و پاکسازی آن نیازمند سال‌ها تلاش و منابع است.

با وجود گزارش‌هایی ازاین‌دست، سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی درباره تبعات محیط‌زیستی جنگ‌ها منفعلانه عمل کرده‌اند و حالا مکاتبه رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست با آنها شاید روزنه‌ای باشد برای یادآوری و تکرار این اثرات مخرب.

۳

روزنامه سلام

خبر

معاون رئیس‌جمهور خبر داد:

تمرکز ۸۰ درصدی منابع بر اشتغال پایدار در مناطق محروم

ایپام |ا معاون رئیس‌جمهور در امور توسعه روستایی و مناطق محروم کشور از اختصاص بخش عمده اعتبارات سال جاری به ایجاد اشتغال پایدار در این مناطق خبر داد. «عبدالکریم حسین‌زاده» گفت: «امسال بالغ‌بر ۸۰ درصد اعتبارات خود را به ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و محروم اختصاص می‌دهیم تا بتوانیم رکود و فاصله ایجادشده را جبران کنیم.» او با اشاره به حمایت دولت از کسب‌وکارهای آسیب‌پذیده در این مناطق، افزود: «در ردیف اعتبارات سال پیش رو، با تدبیر دکتر پزشکیان، رئیس‌جمهور، افزایش قابل‌توجهی در منابع اختصاص‌یافته به حوزه توسعه روستایی و محروم صورت گرفته است و حدود ۸۰ درصد رشد منابع را شاهد بودیم.» براساس گزارش ایرنا، حسین‌زاده همچنین از تغییر جهت برنامه‌ریزی‌ها پس از رخدادهای اخیر خبر داد و گفت: «برنامه ما این است که بالغ‌بر ۸۰ درصد اعتبارات امسال را به‌سمت ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و محروم جهت‌دهی کنیم تا بتوانیم زنجیره‌ارزشی میان تولیدکنندگان بخش‌های مختلف و صنایع بزرگ به‌وجود بیاوریم.» او با تأکید بر اهمیت ایجاد این زنجیره‌ارزش افزود: «با تشکیل این زنجیره هم‌سته، امید داریم گسست و رکود پدیدآمده را در مناطق محروم جبران کنیم. برای این منظور، جلسات متعددی با تولیدکنندگان بزرگ کشور، استارت‌آپ‌ها و فعالان حوزه توانمندسازی برگزار کرده‌ایم.» به‌گفته حسین‌زاده، امسال حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان اعتبار در اختیار دولت است که عمده آن به حوزه اشتغال و اقتصاد پایدار مناطق محروم اختصاص می‌یابد. او‌گفت: «تلاش می‌کنیم با پیوند ظرفیت‌ها و جهت‌دهی اعتبارات به‌سمت اشتغال پایدار، اقدامات جبرانی مؤثری در پیش بگیریم.»

معاون رئیس‌جمهور همچنین به همکاری با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اشاره کرد و گفت: «با وزارت کار برای ایجاد ۵۰۰ هزار شغل توافق شد و با کمیته امداد امام‌خمینی (ره) نیز در حال نهایی کردن تفاهنامه‌ای هستیم تا تمام انرژی‌ها را جمع‌کنیم و جهت‌دهی واحد بدهیم.» او با اشاره به برنامه‌ریزی ویژه برای مناطق مرزی افزود: «در حال حاضر ۱۲۰ شهر را در زمینه داریم و به‌شکل اختصاصی برناقتی محروم و مرزی تمرکز کرده‌ایم. صنایع راکد یا صناعی که در رکود هستند را شناسایی کرده‌ایم و با سرمایه‌گذاری و احیای مجدد آنها، وضعیت را معکوس می‌کنیم.» به‌گفته حسین‌زاده، رویکرد دولت در این زمینه صرفاً امنیتی نیست، بلکه با نگاه توسعه‌محور به‌دنبال تأمین امنیت از مسیر اشتغال است. او تأکید کرد: «می‌خواهیم با سرمایه‌گذاری در این شهرها و مناطق مرزی امنیت را نه با نگاه امنیتی کلاسیک، بلکه از مسیر توسعه و اشتغال، تأمین کنیم.» او همچنین از تلاش دولت برای ایجاد شهرک‌های صنعتی مشترک با کشورهای همسایه خبر داد و گفت: «در حال مذاکره برای ایجاد همکاری میان استان‌های مرزی مانند آذربایجان‌غربی، کردستان و کرمانشاه با اقلیم کردستان عراق و نیز استان زاهدان با افغانستان و پاکستان هستیم تا نیازمندی‌های دو طرف تأمین شود.» حسین‌زاده همچنین گفت: «این اقدامات علاوه‌بر بهبود وضعیت اقتصادی مناطق مرزی، به‌معنای ایجاد امنیت و صلح پایدار میان کشورها و نیز کمک به فقرزدایی در این نواحی خواهد بود.»

پیگیری مشکل آب و گرمای «تئاتر شهر»

تئاتر شهر به‌عنوان یکی از مجموعه‌های بزرگ مرکز شهر این روزها دچار مشکل کم‌آبی است و همین کم‌آبی سبب شده سیستم سرمایشی آن نیز خاموش شود. در همین زمینه، «حسن چودکی»، سرپرست این مجموعه هنری، گفت: مجموعه تئاتر شهر چپراچ روزی است که به‌دلیل افت فشار آب، با کم‌آبی و بعضاً قطعی آب روبه‌رو شده است و چون دستگاه‌های چیلر این مجموعه با آب کار می‌کنند، این دستگاه‌ها نیز به‌دلیل کم‌آبی، امکان کار نداشته‌اند. او با اشاره به همکاری‌هایی که برای حل این مشکل با مجموعه تئاتر شهر صورت‌گرفته است، افزود: سازمان آب منطقه چهار با ما همکاری کردند و تا‌کنر فرستادند، ولی به‌دلیل قطعی آب، این تاکرها هم در بعضی از ساعات، کارایی خود را از دست می‌دهند. چودکی مشکل کم‌آبی را مسئله‌ای عمومی دانست و یادآوری کرد: در حال حاضر، بسیاری از مناطق تهران با کم‌آبی و بی‌آبی روبه‌رو هستند و مردم نیز در مصرف آب صرفه‌جویی می‌کنند. ما نیز با این مسئله روبه‌رو هستیم و به‌اندازه توان هم صرفه‌جویی می‌کنیم، ولی گاهی ذخیره آب که در تئاتر شهر وجود دارد، به‌دلیل شلوغی این مجموعه تا عصر به پایان می‌رسد. او درعین‌حال خبر داد که این مشکل در حال پیگیری است و گفت: داریم مخزنی برای نگهداری آب طراحی می‌کنیم و امیدواریم مسئله آب تئاتر شهر در دو سه روز آینده حل شود تا گروه‌های نمایشی و تماشاگران در شرایط بهتری در این مجموعه حضور داشته باشند. چودکی درعین‌حال عنوان کرد: مجموعه بزرگی مانند تئاتر شهر تنها با استفاده از دستگاه چیلر امکان سرمایش دارد و وقتی آب قطع باشد، این دستگاه هم خاموش می‌شود. بنابراین، با حل مشکل آب، مسئله گرمای تئاتر شهر حل می‌شود. |ایسنا

-

خطر نشت مواد شیمیایی آلودگی آب‌وهوا، تخریب غیرقابل‌بازگشت اکوسیستم‌ها

و تهدید سلامت عمومی

نه‌تنها ایران بلکه ثبات

محیط‌زیستی منطقه

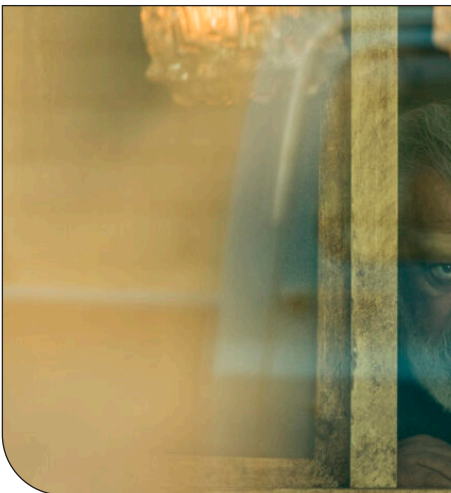
و سلامت فرامرزی را

تهدید می‌کند

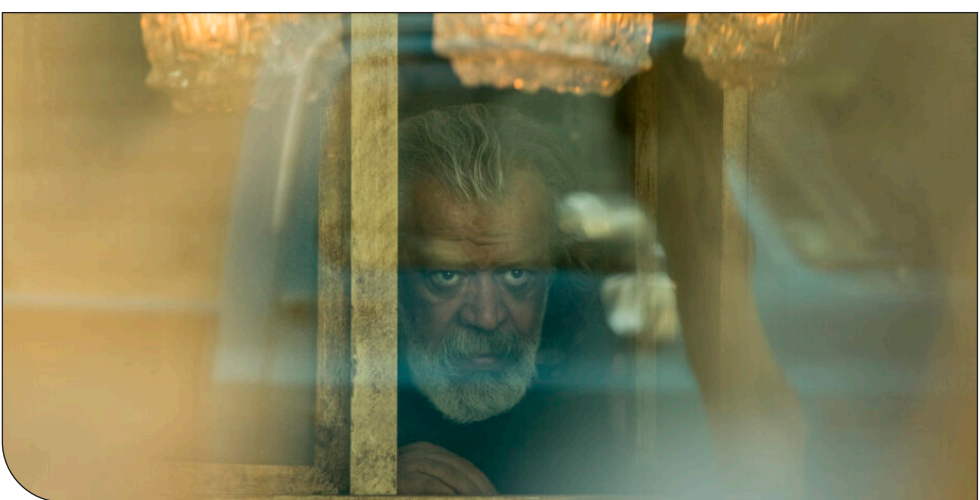
شبه‌کهای انقیاد پرده برمی‌دارد.

در ادبیات مدرن و بیست‌مدرن، مفهوم پدرکشی شکلی ساختارشکنانه به خود می‌گیرد. انسجام روایی و مرکزیت معنایی فرومی‌یابد و پدرکشی به کنشی مداوم و پایان‌ناپذیر تبدیل می‌شود. اقتدار، معنا و حقیقتِ یگانه خود جای را به تنوع تقاسیر، چندصدایی و مشارکت فعال خواننده می‌دهند. خواننده، در مقام خوانشگر، همواره در نقش قاتل پدر ظاهر می‌شود؛ قتلی که در گشت‌وگویی بی‌وقفه با متن شکل می‌گیرد. درواقع، معنا و روایت در چرخه‌ای همیشگی از مرگ و تولد، دگرگون می‌شوند و از نو سر برمی‌آورند.

در نهایت، پدرکشی و پسرکشی، استعاره‌هایی چندلایه و پیچیده‌اند که فراتر از مرزهای اخلاقی فردی، به بازماندگی تنش‌های میان-نسلی، بحران‌های هویت و ساختارهای سلطه می‌پردازند. از این منظر، گاه به ناگزیر باید پدر را به‌صورت نمادین «گشت» تا فرزند بتواند معنای تازه‌ای برای خویش بیابد، هویت خود را بازتعریف کند و به آزادی دست یابد؛ و گاه این پسر است که باید «قربانی» شود تا پدر با فناپذیری، وظیفه‌مندی و جایگاه متزلزل خویش مواجه شود.

پوسیده و پدرسالاری فاسد است. رویدادهی که بیانگر ضرورت عبور از پدری تباه و نظم‌های دیرپای اخلاقی و مذهبی است تا نسل جدید بتواند به خودآگاهی، رهایی و معنا دست یابد. در اندیشه مدرن، فریدریش نیچه با بیان «خدا مرده است» از مرگ پدر معنوی و سرچشمه معنا سخن می‌گوید. در نگاه او، خدا – که نماد قانون، اخلاق و حقیقت مطلق است– پدری است که باید کنار زده شود تا انسان مدرن بتواند هویت خود را مستقل و خلاقانه بنا نهد. بااین‌حال، نبود این پدر می‌تواند به خلأ معنا و سقوط هستی‌شناختی بینجامد. درحقیقت، پدرکشی نیز نیچه دوگانه‌ای است میان رهایی و فروپاشی. میشل فوکو پدر را نماد قدرت انضباطی می‌بیند. قدرتی که در نهادهایی مانند مدرسه، کلیسا، زندان و دولت تثبیت شده است. در اندیشه او، پدرکشی به‌صورت کنشی اعتراضی و مقاومتی در برابر ساختارهای سلطه‌گر درمی‌آید. نگاه فوکو را می‌توان در تقابل با دیدگاه نیچه فهم کرد. نیچه به گسست هستی‌شناختی از خدای پدر می‌اندیشد، درحالی‌که فوکو بر افشای سازوکارهای پنهان قدرت در چهره پدران نهادی تمرکز دارد؛ یکی رهایی از سرچشمه معنا را جست‌وجو می‌کند و دیگری از

روزنامه
سایما
www.payamema.ir
<p>● پنجشنبه ۲ مرداد ۱۴۰۴ ● سال بیست و یکم ● شماره پیاپی ۳۱۸۱</p>
<p>توزیع تهران: نشرگستر (۰۲۱۶۱۹۳۳۰۰) توزیع استان‌ها: جباری (۰۹۱۲۳۳۱۰۸۹) چاپ: شاخه سبز (۰۲۳۳۴۴۴۵۶)</p>

روزنامه سیاسی – اجتماعی صاحب امتیاز و مدیرمسئول: روح‌الله خدیشی سردبیر: فاطمه علی‌اصغر دبیر ویژه‌نامه‌ها: شبنم شکوربیان مدیر هنری: تیوا صدیان دبیر عکس: یاسر خدیشی

دبیر محیط‌زیست و منابع طبیعی: فاطمه پایاخانی دبیر انرژی، کشاورزی و جامعه محلی: ستاره حجتی دبیر میراث فرهنگی: فرزانه قیادی دبیر اجتماعی: مهتاب چودکی صفحه‌آخ: صدف سرداری صفحه‌ارایی: علی اکبرزاده، آتنا شریف‌زاده

ویراستار: فرح ابوطالبی خبرنگاران: فروق فکری، حمیدرضا میرزاده، مرضیه قاضی‌زاده، مریم محمودخواه، کبریا حسین‌زاده، مرجان حاج رحیمی، سمیه ایمانیان، نادره والئی‌زاده، کوثر نمک‌شناس، مریم

کافمنی‌زاده، ریحانه حیدری، پریسا ساسانی، کوروش دیداج، مجتبی بیگری بازاریایی و تبلیغات: محمد زز اداری: فاطمه آقاملائی، الهام سرگزی، شیوا کریمی

آیین‌نامه اخلاق حرفه‌ای پیام‌ها: آگهی استان‌ها: عرفانه بهرام‌جردی ۰۹۰۵۲۸۱۲۵۵۹ آگهی‌های تهران: لیلی میرافضل ۰۹۶۹۴۲۷۴۴۶۰

@payamema ۰۹۰۳ ۳۳۳ ۸۴۹۴ www.payamema.ir/akhlagh @payamema

ایمیل سازمان آگهی ها: payamema.adv@gmail.com ایمیل تحریریه: Khabar.payamema@gmail.com

پوریا سیوند

۱۵۲

حفاظت از دل نسخه‌پیچی‌های کلی حاصل نمی‌شود

نجات قوچ‌های مارکوپولو با شکار قانونی

حفاظت از مسیر گف‌وگوی پایدار با جوامع محلی، بهره‌گیری از دانش بومی و اتکای مستمر بر پایش علمی می‌گذرد

|پوریا سیوند|

|حافظنگر محیط‌زیست|

به‌عنوان کارشناسان گروه تخصصی علف‌خواران کوهزی (CSG) زیر نظر اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN)، مأمور شدیم وضعیت زیستی و حفاظتی قوچ و میش مارکوپولو، ساختارهای حفاظتی موجود و نقش‌آفرینان کلیدی در فرایند حفاظت از این گونه را در تاجیکستان ارزیابی کنیم.

در مدت حدود ۲۵ روز، طی دو مأموریت و با پیمایش بیش از سه هزار کیلومتر، ارتفاعات شرقی تاجیکستان را مورد بررسی قرار دادیم. منطقه‌ای که زیستگاه اصلی «مارکوپولو» به‌عنوان یکی از زیرگونه‌های قوچ و میش «آرگالی» محسوب می‌شود. در این محدوده که ارتفاعی عموماً بالای چهار هزار متر دارد، گونه‌های دیگری مانند پلنگ برفی، گرگ خاکستری، کل و بز سبیری، مارموت، یک‌دری و انواع پرندگان شکاری نیز زیست می‌کنند. نخستین مشاهدات میدانی ما در پاییز ۲۰۲۴ مشخص بود وضعیت جمعیتی قوچ و میش مارکوپولو، از نظر پراکندگی و فراوانی، در شرایط مناسبی قرار دارد. این دستاورد حاصل ساختار حفاظتی خاصی بود؛ حفاظتگاه‌های خصوصی که از دهه ۱۹۸۰ میلادی، با تکیه بر درآمد حاصل از صدور مجوز شکار و اکوتوریسم شکل گرفته‌اند. این مدل نه‌تنها به حفظ گونه‌های کلیدی منجر شده، بلکه میان سرمایه‌گذاران برای کسب امتیاز حفاظتگاه رقابت پدید آورده است.

نکته قابل‌توجه آن است که بهره‌برداری اقتصادی از شکار، نه‌تنها به تهدیدی برای حیات‌وحش بدل نشده، بلکه

ابزاری برای حفاظت پایدار است. مردم محلی نیز از طریق مشارکت در فعالیت‌هایی مانند راهنمایی، خدمات اقامتی و استخدام به‌عنوان محافظ، از منافع این چرخه منتفع می‌شوند. این هم‌افزایی موجب شده در منطقه‌ای به وسعت سه میلیون هکتار در شرق تاجیکستان، طی سال‌های اخیر تنها تعداد اندکی تخلف در شکار غیرمجاز ثبت شود.

بالبین‌حال، پایش‌ها نشان‌دهنده چالش‌هایی نیز بود که تحلیل آنها برای هر نوع الگوی حفاظتی ضروری است. برای مثال، دام‌های اهلی نظیر گوسفند، بز و یاک (گاؤ کوهستانی)، به‌صورت گسترده در زیستگاه‌های حیات‌وحش حضور داشتند. مسئولان محلی این حضور را اجتناب‌ناپذیر می‌دانستند، چراکه دامداری تنها منبع معیشت جوامع ساکن در ارتفاعات پامیر است. آنان

هم‌زیستی را انتخاب کرده‌اند و تعارضات متعاقب آن را نیز پذیرفته‌اند. این هم‌زیستی، هرچند در سطح محلی پذیرفته شده، اما با خطراتی همچون انتقال بیماری، رقابت بر سر منابع غذایی و تغییر رفتارهای طبیعی گونه‌های وحشی همراه است.

چالش دیگر، مربوط به فرایند پایش جمعیت گونه‌ها بود. به‌نظر می‌رسد در برخی موارد، به‌ویژه در مورد نرهای بزرگ‌جثه که هدف اصلی شکار هستند، گزارش‌های جمعیتی با اریبی همراه بود که نشان از گرایش به زیاده‌نمایی داشت. این موضوع می‌تواند به بهره‌برداری

بیش از ظرفیت زیستی و تضعیف پایه‌های علمی (UNDP) نیز هشدار داده است که خشک شدن و کوچک شدن تالاب‌ها در مناطق روستایی آفریقای جنوبی منجر به کاهش تنوع‌زیستی شده است.

در زیمبابوه، اداره منابع طبیعی وابسته به وزارت محیط‌زیست، آب و حیات‌وحش مسئول مدیریت منابع طبیعی و اجرای قانون مدیریت محیط‌زیستی است. در بیشتر مناطق این کشور، رشد جمعیت و فقدان آگاهی از جمله دلایل اصلی تخریب تالاب‌ها هستند. همچنین، تغییراقلیم بقای این زیست‌بوم‌ها را به‌طور جدی تهدید می‌کند، موضوعی که باعث شده است جوامع محلی دوباره به دانش سنتی برای حفظ محیط‌زیست روی آورند. نظام‌های دانایی بومی بسته به فرهنگ هر جامعه متفاوت‌اند، اما دارای ارزش‌ها و عناصر مشترکی در سراسر کشور هستند. برخی عناصر رایج در نظام‌های دانایی بومی که در حفاظت و احیای تالاب‌ها استفاده می‌شوند، شامل مجازات متجاوزان به تالاب‌ها، تبعیت از قوانین عرفی و نظام تابوها و محرمت سنتی می‌شود. نظام‌های دانایی بومی بنیان حותنی

تصمیم‌گیری منجر شود. از سوی دیگر، گردش مالی حاصل از صدور سالانه ۱۱۵ پروانه شکار مارکوپولو در ۲۱ حفاظتگاه، رقمی بالغ‌بر ۳.۵ میلیون دلار بود؛ عددی که دلیل شدت رقابت برای دریافت مجوز حفاظتگاه را به‌خوبی نشان می‌دهد. این رقابت، پای لابی‌های داخلی و حتی خارجی را نیز به میدان آورده است. تأثیر این وضعیت در برخی موارد در نحوه توزیع منافع نیز مشهود بود؛ برخی از گردانندگان حفاظتگاه‌ها، با بهره‌گیری از ظرفیت‌های جوامع محلی، توسعه پایدار را در دل کوهستان‌های بدخشان معنا کرده بودند. درحالی‌که برخی دیگر، منافع را تنها در میزان گروه کوچکی از نزدیکان خود تقسیم می‌کردند.

با وجود چالش‌هایی که در فرایند حفاظت مشاهده شد، دستاوردهای قابل‌توجهی نیز به چشم می‌خورد؛ به‌ویژه در حوزه زیرساخت، پایش علمی و ثبت اکولوژیکی. این ارتفاعات سخت‌گذر و کوهستانی، حفاظتگاه‌ها موفق به ایجاد مراکز اقامتی با امکانات مناسب شده‌اند؛ فضاهایی که نه‌تنها پذیرای شکارچیان قانونی، بلکه میزبان گروه‌های طبیعت‌گردی و پژوهشگران داخلی و بین‌المللی هستند. این توسعه زیرساختی در دل طبیعتی بکر، بیانگر تلفیق آگاهانه میان بهره‌برداری مسئولانه و حفاظت است.

از سوی دیگر، پایش جمعیت گونه در پاییز سال ۲۰۲۴ بهار ۲۰۲۵ با مشارکت بیش از ۴۰ نفر شامل کارشناسان اتحادیه بین‌المللی حفاظت از طبیعت (IUCN)، متخصصان کمیته محیط‌زیست تاجیکستان و نیروهای

محلی حفاظتگاه‌ها، تصویری جامع از وضعیت زیستی مارکوپولو ارائه داد. نتایج این پایش نشان داد جمعیت این گونه در محدوده مورد بررسی، بین ۲۵ تا ۳۰ هزار رأس برآورد می‌شود. ترکیب سنی و جنسی متعادل و وجود کلاس‌های سنی مختلف، از پویایی جمعیتی و سلامت زیستی این زیرگونه از گوسفند وحشی حکایت دارد.

نجات جمعیت در حال فروپاشی

نگاهی به روند تاریخی تغییرات جمعیت مارکوپولو نیز نکات روشنی ارائه می‌دهد. پس از جنگ داخلی تاجیکستان در دهه ۱۹۹۰ میلادی، که شرایط حفاظتی عملاً فروپاشیده بود، جمعیت این گونه به‌شکل نگران‌کننده‌ای کاهش یافت. اما طی سه دهه گذشته، با بازسازی ساختارهای حفاظتی و تمرکز بر الگوی مدیریت منکی بر شکار، روند افزایشی پایدار در جمعیت مشاهده می‌شود و می‌توان از آن به‌عنوان یک نمونه موفق منطقه‌ای در مدیریت گونه‌های در معرض تهدید نام برد.

شاخص دیگر سلامت زیست‌بوم، حضور گونه‌های گوشت‌خوار در رأس زنجیره غذایی بود. مشاهدات میدانی و گزارش‌های محلی، تأییدکننده حضور مستمر گونه‌هایی چون پلنگ برفی، گرگ و انواعی از عقاب‌ها و کُرکس در مناطق تحت حفاظت بود. چنین تنوعی در سطوح بالای زنجیره غذایی، به‌روشنی از وضعیت مطلوب اکوسیستم و توازن آن حکایت دارد؛ چراکه بقای گونه‌های شکارچی، وابسته به‌وفور و پایداری منابع غذایی در سطح پایین‌تر این زنجیره است.

بالین‌حال، یکی از نگرانی‌های محیط‌زیستی که در گفتگو با دامداران و محافظان مطرح شد، دیدگاه منفی نسبت به گرگ بود. این گونه اغلب به‌عنوان عامل تهدید دام‌ها تلقی می‌شود و تلاش‌هایی برای حذف آن از اکوسیستم توسط دامدارها و حتی محافظان صورت می‌گیرد. اما واقعیت آن است که بدخشان را باید سرزمین گرگ‌ها دانست؛ منطقه‌ای که به‌رغم فشارهای انسانی و طبیعی، همچنان زیستگاه طبیعی این شکارچی هوشمند باقی مانده و نشانه‌ای از مقاومت در برابر حذف این گونه است.

برای درک بهتر کارآمدی مدل حفاظتی تاجیکستان، کافی است شرایط را با کشور همسایه، افغانستان، مقایسه کنیم. در آن‌جا، با وجود زیستگاه‌های نسبتاً مشابه، جمعیت مارکوپولو به کمتر از یک‌هزار رأس محدود شده است؛ آن‌هم صرفاً در نواحی مرزی با تاجیکستان که به‌صورت غیررسمی و غالباً با نظارت مرزبانان حفاظت می‌شود. این تفاوت چشمگیر، در نبود ساختار حفاظتی رسمی و منسجم در افغانستان، نشانگر اهمیت و اثربخشی نسبی سازوکار حفاظتی موجود در تاجیکستان است.

الگوی مؤثر به‌جای جست‌وجوی الگوی کامل

تجربه میدانی ما در پامیر شرقی و بدخشان نشان داد هیچ الگوی حفاظتی جهانی و واحدی وجود ندارد که بتوان آن را به همه مناطق تعمیم داد. حفاظت از گونه‌ها و زیستگاه‌ها، فرایندی پیچیده و وابسته به زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هر جامعه است. در چارچوب حکمرانی کنونی تاجیکستان، با وجود چالش‌ها و نقدها، مدل مبتنی‌بر شکار مدیریت‌شده توانسته کارکرد حفاظتی مؤثری برای مارکوپولو و دیگر زیستمدان منطقه داشته باشد.

ازاین‌رو، آنچه بیش از همه اهمیت دارد، درک دقیق و جامع از بسترهای بومی و طراحی راهکارهایی منطبق با آن شرایط است. نقش حفاظت‌گر، تنها در اجرای سیاست‌ها خلاصه نمی‌شود، بلکه باید تحلیل‌گر واقعیت‌های میدانی، شناسایی‌کننده ظرفیت‌ها و تهدیدها و تطبیق‌دهنده راهبردها با شرایط بومی باشد. حفاظت مؤثر، از دل نسخه‌پیچی‌های کلی حاصل نمی‌شود، بلکه از مسیر گفت‌وگوهای پایدار با جوامع محلی، بهره‌گیری از دانش بومی و اتکای مستمر بر پایش علمی می‌گذرد. درنهایت، راه رسیدن به حفاظت پایدار، نه جست‌وجوی الگوی کامل، بلکه یافتن الگوی ممکن و مؤثر برای شرایط خاص است.

در جوامع روستایی است که برپایه مکانیزم‌های بومی و ارزش‌ها و… استوار است. در سراسر منطقه صحرای آفریقا، شخصیت‌های ارشد سنتی دارای دانش عمیق درباره ویژگی‌های تالاب‌ها و اکوسیستم آنها هستند. بسیاری از روش‌های علمی حفاظت از محیط‌زیست همچون آگروفراستری (جنگل‌زراعی)، آیش زمین کشاورزی، بهبود خاک و … منشأ در نظام‌های دانایی بومی دارند. کنوانسیون رامسر که در سال ۱۹۷۱ به تصویب رسید، بر مفهوم مدیریت پایدار تالاب‌ها تأکید دارد. در شرق آفریقا، آفریقای جنوبی و جنوب‌شرق آسیا، روستاییان از روش کشت روی پشته‌های بلند برای ترکیب کشاورزی و آبی‌ریزوری بهره می‌برند که روشی پایدار و مؤثر شناخته می‌شود. در زیمبابوه نیز استفاده از کشت در پشته‌های بلند در تالاب‌ها به رسمیت شناخته شده است. در باروتسه واقع در استان غربی زامبیا، احترام به نهادهای دانایی بومی همچنان ممنوع است؛ کشت در سرچشمه رودها و چوبیانها ممنوع است؛ موضوعی که حفاظت تالاب‌ها در تمام طول سال را تضمین می‌کند. ازاین‌رو، با در نظر گرفتن حضور روزافزون جوامع بومی در کنفرانس‌های تغییراقلیم، متخصصان محیط‌زیست و اکولوژی، مشارکت فعال این جوامع در کنفرانس‌های مربوط به تالاب‌ها نیز می‌تواند نقطه‌عطفی برای حفاظت پایدار از تالاب‌ها از منظر نظام‌های دانایی بومی باشد.

پیام ما دیروز

تأمین بخشی از برق مورد نیاز تهران از راه زباله‌سوزی

معاون خدمات شهری شهرداری تهران با اشاره به آخرین وضعیت خرید زباله‌سوز از چین، گفت: این زباله‌سوز هم بوی نامطبوع را به‌طور کامل می‌گیرد و هم آلایندگی برای محیط‌زیست ایجاد نمی‌کند. از سوی دیگر، می‌تواند بخشی از برق مورد نیاز شهر را نیز تأمین کند.

«داوود گودرزی» با اشاره به اقدامات انجام‌شده در مسیر احداث زباله‌سوز در پایتخت، گفت: بحث مقدماتی این طرح به پایان رسیده و بررسی‌ها نیز انجام شده است. همچنین شرکت مشاور، اسناد مربوطه را آماده کرده تا بتوانیم براساس این اسناد، شرکت نهایی را انتخاب و قرارداد را منعقد کنیم.

او با تأکید بر لزوم دریافت مصوبه شورای اسلامی شهر تهران در این زمینه، ادامه داد: به‌دلیل رقم بالای قرارداد، اخذ مصوبه شورای شهر الزامی است. بر همین اساس، مصوبه لازم نیز تنظیم شده و ان‌شاءالله عزیزان ما در شورا همراهی لازم را خواهند داشت.

گودرزی با اشاره به تعامل با نهادهای خارج از شهرداری گفت: جلساتی را با مجموعه‌هایی از جمله سازمان حفاظت محیط‌زیست، منابع‌طبیعی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی برگزار کرده‌ام تا همه برای تحقق این پروژه مهم کمک کنند؛ چراکه ما در شهری زندگی می‌کنیم که روزانه حدود هفت هزار تن زباله تولید می‌شود. او اضافه کرد: چاره‌ای نداریم جز آنکه بخش زیادی از این زباله را بسوزانیم تا بتوانیم ضمن مدیریت پسماند، در کاهش نارتازی انرژی نیز نقش ایفا کند و برای شهر تهران برق تولید کنیم. این اقدام از یک‌سو باعث نجات محیط‌زیست، شهر و حتی خود ما از دفع روزانه چند هزار تن زباله می‌شود و از سوی دیگر، می‌تواند بخشی از برق مورد نیاز شهر را تأمین کند.

معاون خدمات شهری شهرداری تهران درباره نگرانی‌ها از آلایندگی زباله‌سوز‌ها، گفت: دغدغه‌هایی درباره آلایندگی این فرایند وجود دارد، اما با استفاده از تکنولوژی‌های جدید، این موارد قابل‌رفع است. در قراردادی که منعقد می‌شود نیز تأکید شده است که شرکتی که وارد این پروژه می‌شود، باید از پیشرفته‌ترین تکنولوژی‌های روز دنیا استفاده کند.

گودرزی با اشاره به سفر انجام‌شده به چین برای بازدید از نمونه‌های موفق در این حوزه بیان کرد: ما از نزدیک دیدیم که این فناوری‌ها چگونه اجرا شده‌اند؛ هم بوی نامطبوع زباله‌ها را به‌طور کامل می‌گیرند و هم هیچ آلاینده‌ای برای محیط‌زیست ندارند. ایلسنا

تشدید موج گرما در مناطقی از ژاپن

سازمان هواشناسی ژاپن می‌گوید درحالی‌که یک سیستم پرفشار این مجمع‌الجزایر را در بر می‌گیرد، انتظار می‌رود موج گرما در سراسر ژاپن تشدید شود.

در هوکایدو، شمال ژاپن، حداکثر دمای ۳۹ درجه در روز برای شهرهای «کیتامی» و «اوبیویرو» پیش‌بینی می‌شود. همچنین پیش‌بینی می‌شود دمای هوا در شهر «مونبتسو» به ۳۷ درجه و در شهر «نمورو» به ۳۵ درجه سانتی‌گراد برسد.

سازمان هواشناسی همچنین هشدار می‌دهد شهر «کیتامی» و سایر مناطق ممکن است شاهد دمای نزدیک به ۴۰ درجه باشند.

این سازمان پیش‌بینی می‌کند بالاترین دما در طول روز در شهر «هیتا» در استان «اویتا»، ۳۹ درجه و در شهر «کوماگایا» در استان «سایتاماما» و در شهر «کوماموتو» در استان «کوماموتو»، ۳۸ درجه باشد. برای شهرهای «فوکوشیما» و «کیوتو» بیشینه دمای ۳۷ درجه، برای «ناگویا» و «اوکایاما» ۳۶ درجه و برای مرکز «توکيو»، «سندای» و «اوساکا» ۳۵ درجه پیش‌بینی شده است. به‌گزارش آن‌اچ‌کی، هشدار گرم‌زدگی برای مناطق وسیعی در سراسر ژاپن از هوکایدو در شمال تا استان «اوکیناوا» در جنوب، صادر شده است.

در ماه ژوئیه (ماه جاری میلادی)، ژاپن آب‌وهوای تابستانی را تجربه می‌کند که میانگین دما بین ۲۳ تا ۲۹ درجه سانتی‌گراد است و می‌توان نتیجه گرفت دماهای ذکرشده برای این کشور بسیار بالاتر از میانگین دما خواهد بود.

به افراد توصیه می‌شود از کولر و دستگاه‌های سرمایشی به‌طور مناسب استفاده کنند، مقدار کافی آب و نمک مصرف کنند و در حین فعالیت آبیگر یافت می‌شوند. اکولوژیست‌ها تأکید دارند که این زیست‌بوم‌های شکننده نیازمند مدیریت پایدار هستند تا جوامع انسانی بتوانند به بهره‌مندی از خدمات آنها ادامه دهند. برنامه توسعه ملل متحد

^[1] پیام ما دیروز